

David Casellas i Gispert

Publicat a *Llengua Nacional* n. 59 (2007)

Neologismes populars

Em sabríeu dir què tenen en comú les paraules següents?: *cuc*, *ratolí*, *furoner-a*, *finestra*, *drecera*, *àncora*, *inundació*, *galeta*, *bombardeig*, *cavall de Troia*, *pirata*... Doncs, sí, per estrany que pugui semblar, totes són neologismes del camp de la informàtica. I és que avui dia aquest és un dels terrenys on hi ha més innovació terminològica; això sí, mediatitzada per l'anglès o les altres llengües veïnes. De tota manera, com podem veure pels mots precedents, sovint aquests neologismes en lloc de ser paraules formades per derivació o composició són paraules completament populars, usades per aplicació dels recursos estilístics de la metonímia o la metàfora. Sens dubte que això s'ha esdevingut perquè la informàtica s'ha anat divulgant d'una manera tan ràpida que terminològicament ha deixat de ser una matèria tècnica per a esdevenir un coneixement absolutament popular, sobretot entre el jovent. Aquest fet ha motivat que els usuaris, espontàniament, hagin anat batejant amb mots populars les accions i estris que han d'anomenar amb més freqüència.

En aquests casos el Termcat ha fet bé de mantenir-ne el nom popular, convenientment catalanitzat. Podeu trobar informació referida a tots aquests termes en la pàgina <http://www.termcat.cat/neoloteca/index.html>.

En algun altre cas, és discutible l'adopció del nom popular, sobretot si això ens distancia de les altres llengües de cultura. És el cas de *blog* (pàgina web personal, amb informacions o opinions sobre temes diversos, amb una estructura cronològica que s'actualitza regularment), neologisme d'introducció molt recent, per al qual el Termcat proposa la forma popular catalanitzada *bloc* (i el derivat *blocaire*), allunyant-se del que fan les altres llengües, mentre que Gabriel Bibiloni (en un article publicat a *Llengua Nacional* n.53) propugnava l'escriptura *blog* (i el derivat *bloguista*).

Centrem-nos ara en alguns d'aquests neologismes populars. A hores d'ara, en el camp de la informàtica, ja tothom té clar a què ens referim quan parlem d'un *ratolí*, un nom metafòric que ha triomfat i s'ha escampat molt ràpidament. El *ratolí* clàssic era el *ratolí de bola* (que funciona mitjançant el moviment d'una esfera), però avui dia també podem parlar d'un *ratolí de botó* (en forma de botó integrat en el teclat d'un ordinador), d'un *ratolí sense cable*, d'un *ratolí òptic* (que funciona mitjançant un sensor òptic) i d'un *ratolí tàctil* (mitjançant una superfície plana sobre la qual es desplaça el dit).

També tothom sap què és una *finestra*, però a internet distingim les *finestres emergents* (que apareixen automàticament a la pantalla i se sobreposen a la finestra activa, en anglès anomenades *pop-up*) i les *finestres latents* (que també apareixen automàticament a la pantalla, però que l'usuari veu quan tanca la finestra activa). Segur que tots els usuaris d'internet heu hagut de tancar moltes finestres emergents i latents.

I què és un *furoner* o una *furonera*? Doncs es tracta d'una persona que té grans coneixements d'informàtica i que desitja posar a prova les seves habilitats en la xarxa, amb l'única pretensió d'augmentar els seus coneixements. En canvi, un *pirata* és la persona que s'introdueix il·legalment en un sistema de seguretat informàtic amb la voluntat de perjudicar. Els pirates sovint poden introduir en la xarxa diferents tipus de virus, com un *cuc*, un programa maliciós que es reproduïx i es propaga molt ràpidament, amb la finalitat de fer malbé o destruir els sistemes o fitxers. Un *cavall de Troia* també és un programa aparentment útil que amaga unes funcions que possibiliten l'accés sense prèvia autorització a un sistema, convertint-lo en vulnerable. Així una de les batalles més conegudes de la Grècia clàssica, ha fet també la seva contribució a la internàutica.

I a la *bústia electrònica* ens hi podem trobar una *inundació de correu brossa* (missatges enviats massivament sense el permís del destinatari, amb finalitat publicitària) o un *bombardeig* (quan l'enviament massiu és intencionat). Internet també ens permet d'acceptar *galletes* (fitxers informatius enviats sobre els hàbits i preferències d'un internauta que visita una pàgina web) o de *fer una tertúlia* (allò que alguns anomenen *xat*). Ara bé, per poder fer tot això hem de pagar un *allotjament* (servei en què s'ofereix un lloc web i una connexió) o un *hostatge* (servei en què s'ofereix un espai per a contenir pàgines web). D'aquí a un temps potser algú establirà un sistema d'estrelles per a distingir els allotjaments segons els serveis i preus que ofereixen, semblantment al que passa amb els hotels.

També podem emprar *àncores* (etiquetes que vinculen una pàgina web a una altra pàgina web), *motxilles* (dispositius per a controlar l'accés a un programa), *filigranes* (senyal invisible inserit a les imatges digitals per a evitar-ne la pirateria)... I de ben segur que la inventiva dels usuaris d'internet no s'aturarà aquí; probablement d'aquí a poc temps podrem augmentar aquesta llista de nou vocabulari internàutic d'arrel popular. Això demostrarà que la llengua encara és prou rica i flexible per a adaptar-se als canvis provocats per l'avenç tecnològic.